

1. Чумакова С.В. Аналітичний огляд способів та обладнання для встановлення металевої фурнітури у виробі легкої промисловості / Світлана Чумакова, Олег Поліщук // Вісник КНУТД. – 2010. – №5, т.2. – С. 142-148.
2. Поліщук О.С. Перспективи застосування імпульсного лінійного електромагнітного приводу в пресовому обладнанні для вставки металевої фурнітури при виготовленні виробів легкої промисловості / О.С. Поліщук, Д.В. Прибега, С.В. Чумакова // Вісник ХНУ. – 2009. - №5. – С.11-14.
3. Поліщук О.С. Використання інформаційних технологій "National Instruments" для лабораторних і наукових досліджень машин легкої промисловості та електропобутової техніки / О.С. Поліщук, С.Л. Горященко, Д.В. Прибега // Вісник ХНУ. – 2008. – №2. – С. 175-180.
4. Стронгин Б.М. Конструирование технологической оснастки : [учебник для средних специальных учебных заведений легкой промышленности] / Стронгин Б.М. – Москва: Легкая и пищевая промышленность, 1983. – 104 с.
5. Прибега Д.В. Удосконалення технології розкрюювання та перфорування деталей верху взуття: дис. ... кандидата технічних наук: 05.19.06 / Прибега Дмитро Володимирович. – Хмельницький, 2006. – 178 с.
6. Абрамов В.Ф., Костылева В.В., Литвин Е.В., Соколов В.Н., Соколов И.В. и др. Технологические процессы производства изделий легкой промышленности. Часть 1. / Под общей ред. проф., д.т.н. Фукина В.А./: – М.: Московский государственный университет дизайна и технологии, 2003. – 572 с.
7. Базюк Г.П. Резание и режущий инструмент в швейном производстве / Базюк Г.П. – Москва: Легкая индустрия, 1980. – 192 с.
8. Поліщук О.С. Підвищення ефективності застосування пресового обладнання в легкій промисловості: дис. ... кандидата технічних наук: 05.05.10/ Поліщук Олег Степанович. – Київ, 2001. – 145 с.
9. Кармаліта А.К. Дослідження процесу перфорування деталей взуття / А.К. Кармаліта, Є.Р.Пильник, Д.В.Прибега // Вісник ХНУ. – 2010. - №3. – С.95-98.

Надійшла 26.9.2011 р.

УДК 519.832.4

В.В. РОМАНЮК

Хмельницький національний університет

КОНТИНУУМ ОПТИМАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ ПРОЕКТУВАЛЬНИКА У МОДЕЛІ УСУНЕННЯ ЧОТИРЬОХЕЛЕМЕНТНИХ НЕВИЗНАЧЕНОСТЕЙ З ЧАСТКОВОЮ НЕДООЦІНКОЮ ЇХ ВЕРХНІХ МЕЖ ЯК АНТАГОНІСТИЧНІЙ ГРИ НА ШЕСТИВИМІРНОМУ ГІПЕРПАРАЛЕЛЕПЕДІ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ КОНСТРУЮВАННЯ ЧОТИРЬОХОПОРНОЇ ПЛАТФОРМИ

Розглядається проблема усунення невизначеностей при частковій недооцінці їх верхніх меж. Доводяться твердження про континууми оптимальних стратегій проектувальника в антагоністичній грі на шестивимірному гіперпаралелепеді для оптимізації конструювання чотирьохопорної платформи.

There is investigated a problem of removing uncertainties by partial underestimation of their upper boundaries. There are proved claims on continuums of the projector optimal strategies in the antagonistic game on six-dimensional hyperparallelepiped for optimizing the four-propped platform construction.

Ключові слова: опорна платформа, площа поперечного перетину, часткова невизначеність, опукла антагоністична гра, шестивимірний гіперпаралелепед, оптимальна стратегія проектувальника, часткова недооцінка.

Вступ та узагальнений опис проблематики

Вертикальні опорні або горизонтальні з'єднувальні платформи є одним з найважливіших вузлів монтажних конструкцій. Найбільш часто використовують чотири опори, адже виготовляти опору суцільною і збитково, і не вигідно з точки зору збільшення масогабаритів, що особливо небажано для багатоповерхових вертикальних опорних конструкцій. Розрахунок площі поперечного перетину (ППП) опор ведеться, очевидно, з урахуванням передбачуваного навантаження на платформу. Але бувають такі експлуатаційні умови, що навантаження на кожну з чотирьох опор є різним, а його оцінки можливо дати тільки як інтервали або відрізки. Тоді величини тиску та ППП нормуються так, що сумарне навантаження на платформу і сумарні ППП дорівнюють одиницям: тиск на i -ту опору

$$x_i \in [a_i; b_i] \subset (0; 1) \subset [0; 1] \quad (1)$$

та її ППП

$$y_i \in [a_i; b_i] \subset (0; 1) \subset [0; 1] \quad (2)$$

при $\mu_x([a_i; b_i]) > 0 \quad \forall i = \overline{1, 4}$ та

$$\sum_{i=1}^4 x_i = 1, \sum_{i=1}^4 y_i = 1. \tag{3}$$

Якщо $r_i(x_i, y_i)$ є рівнем або показником потенційного перевантаження на i -ту опору при експлуатації платформи, то моделлю усунення $\{[a_i; b_i]\}_{i=1}^4$ -невизначеностей є використання проектувальником оптимальної стратегії (ОС) другого гравця в антагоністичній грі (АГ) з ядром

$$\max \left(\{r_i(x_i, y_i)\}_{i=1}^4 \right) = T(\mathbf{X}, \mathbf{Y}) = T(x_1, x_2, x_3; y_1, y_2, y_3) \tag{4}$$

на декартовому добутку

$$\mathbf{X} \times \mathbf{Y} = \prod_{p=1}^2 [a_p; b_p] \times \prod_{q=1}^2 [a_q; b_q] = \prod_{p=1}^2 \left(\prod_{d=1}^3 [a_d; b_d] \right) \subset \prod_{i=1}^5 (0; 1) \subset \prod_{i=1}^6 [0; 1] \subset \mathbb{R}^n \tag{5}$$

паралелепіеда

$$\mathbf{X} = [a_1; b_1] \times [a_2; b_2] \times [a_3; b_3] = \prod_{d=1}^3 [a_d; b_d] \subset \prod_{d=1}^3 (0; 1) \subset \prod_{d=1}^3 [0; 1] \subset \mathbb{R}^3 \tag{6}$$

чистих стратегій

$$\mathbf{X} = [x_1 \quad x_2 \quad x_3] \in [a_1; b_1] \times [a_2; b_2] \times [a_3; b_3] = \mathbf{X} \tag{7}$$

першого гравця і паралелепіеда

$$\mathbf{Y} = [a_1; b_1] \times [a_2; b_2] \times [a_3; b_3] = \prod_{d=1}^3 [a_d; b_d] \subset \prod_{d=1}^3 (0; 1) \subset \prod_{d=1}^3 [0; 1] \subset \mathbb{R}^3 \tag{8}$$

чистих стратегій

$$\mathbf{Y} = [y_1 \quad y_2 \quad y_3] \in [a_1; b_1] \times [a_2; b_2] \times [a_3; b_3] = \mathbf{Y} \tag{9}$$

другого гравця, де змінні x_4 й y_4 завдяки (3) виключаються. Визначення ОС проектувальника, якщо така існуватиме в АГ з ядром (4) на гіперпаралелепіеді (5), і становить описувану проблему, хоча питання практичної реалізації змішаної ОС у такій ситуації потребуватиме глибшого дослідження.

Огляд першоджерел та виділення невирішеного питання

В [1] зазначається про модель відносного (нормованого) перевантаження i -ї опори як $r_i(x_i, y_i) = x_i y_i^{-2}$, звідки ядро (4) розглядуваної АГ на гіперпаралелепіеді (5) набуває виду

$$T(\mathbf{X}, \mathbf{Y}) = T(x_1, x_2, x_3; y_1, y_2, y_3) = \max \left(\{r_i(x_i, y_i)\}_{i=1}^4 \right) = \max \left\{ x_1 y_1^{-2}, x_2 y_2^{-2}, x_3 y_3^{-2}, \frac{1 - x_1 - x_2 - x_3}{(1 - y_1 - y_2 - y_3)^2} \right\}. \tag{10}$$

Зазначається, що оскільки функції $\{r_i(x_i, y_i)\}_{i=1}^4$ є строго опуклими функціями змінних $\{y_i\}_{i=1}^4$, то АГ з ядром (10) на гіперпаралелепіеді (5) є опуклою, й у ній проектувальник має чисту ОС

$$\mathbf{Y}^* = [y_1^* \quad y_2^* \quad y_3^*] \in [a_1; b_1] \times [a_2; b_2] \times [a_3; b_3] = \mathbf{Y}^*, \tag{11}$$

завдяки якій можливо розподілити ППП опор раціональним чином як компоненти ОС (11), причому

$$y_4^* = 1 - \sum_{d=1}^3 y_d^*.$$

Такий результат мінімізації максимальних перевантажень є відображенням відомого

принципу рівномірності [1, с. 258]. Тоді, коли АГ з ядром (10) на гіперпаралелепіеді (5) виявляється умовно строго (або псевдострого) опуклою (тобто її ядро як функція від чистих стратегій другого гравця має єдину точку мінімуму), проектувальник має єдину чисту ОС (11), і питання розподілення ППП опор стає вирішеним. Утім, за деяких умов ядро (10) на гіперпаралелепіеді (5) може не бути навіть й умовно строго опуклою функцією чистих стратегій (9), чому зазвичай передують некоректне [2, 3] сегментне оцінювання $\{[a_i; b_i]\}_{i=1}^4$ -невизначеностей. А питання визначення ОС (11) у таких випадках є досі невисвітленим.

Мета статті та завдання для її досягнення

Однією з умов, що викликають зміну звичного мінімаксного порядку розв'язування АГ з ядром (10) на гіперпаралелепіеді (5), є недооцінка одного або двох з правих кінців $\{[a_d; b_d]\}_{d=1}^3$ -невизначеностей (часткова недооцінка), котрі попередньо задаються. Тому мета статті полягає у знаходженні ОС (11) саме для такої ситуації. Для досягнення поставленої мети слід показати, коли розглядувана АГ перестає бути умовно строго опуклою і, відштовхуючись від цього, визначити оптимальну поведінку проектувальника у випадку вказаної часткової недооцінки верхніх меж невідомостей.

Умови, за яких в АГ з ядром (10) на гіперпаралелепіеді (5) проектувальник має континуум ОС

Теорема 1. Якщо в АГ з ядром (10) на гіперпаралелепіеді (5) $\exists k \in \{1, 3\}$ таке, що

$$\frac{\sqrt{b_k}}{\sum_{d=1}^3 \sqrt{b_d} + \sqrt{1 - \sum_{d=1}^3 a_d}} > b_k, \quad (12)$$

причому серед значень $\{b_d\}_{d=1}^3$ є хоча б два неоднакових, то за умов

$$\frac{\sqrt{b_r}}{\sum_{d=1}^3 \sqrt{b_d} + \sqrt{1 - \sum_{d=1}^3 a_d}} \geq a_r, \quad \forall r \in \{1, 3\} \setminus \{k\} \quad (13)$$

у цій грі проектувальник має континуум ОС (11).

Доведення. Умовою опуклості АГ з ядром (10) на гіперпаралелепієді (5) є

$$\frac{\partial^2}{\partial y_d^2} T(\mathbf{X}, \mathbf{Y}) \geq 0 \quad \forall \mathbf{X} \in \mathbf{X} \text{ та } \forall \mathbf{Y} \in \mathbf{Y} \text{ при } d = \overline{1, 3}. \quad (14)$$

Зауважимо, що функція (10) не є диференційовною у точках паралелепієда (8), спільних для гіперболічних поверхонь (ГБП) під знаком максимуму у (10). Але множина таких точок складається з не більше, ніж з шести ліній, а отже, вона є нуль-вимірною на \mathbb{K}^2 . Тому майже скрізь на (8) перші частинні похідні

$$\frac{\partial}{\partial y_d} T(\mathbf{X}, \mathbf{Y}) \in \left\{ -2x_d y_d^{-3}, 0, \frac{2(1-x_1-x_2-x_3)}{(1-y_1-y_2-y_3)^3} \right\} \quad \forall \mathbf{X} \in \mathbf{X} \text{ та } \forall \mathbf{Y} \in \mathbf{Y} \text{ при } d = \overline{1, 3} \quad (15)$$

за припущення існування аргументу y_d у функції $T(\mathbf{X}, \mathbf{Y})$. І тоді другі частинні похідні

$$\frac{\partial^2}{\partial y_d^2} T(\mathbf{X}, \mathbf{Y}) \in \left\{ 6x_d y_d^{-4}, 0, \frac{6(1-x_1-x_2-x_3)}{(1-y_1-y_2-y_3)^4} \right\} \quad \forall \mathbf{X} \in \mathbf{X} \text{ та } \forall \mathbf{Y} \in \mathbf{Y} \text{ при } d = \overline{1, 3} \quad (16)$$

майже скрізь на (8). На нуль-вимірній множині, де функція (10) не є диференційовною, її перші частинні похідні (15) як функції від аргументів $\{y_d\}_{d=1}^3$ стрибкоподібно збільшують свої значення так, що ліві похідні завжди менші за праві. Тому там значення других похідних є нескінченно великими, що не суперечить умові опуклості (14). Якщо АГ з ядром (10) на гіперпаралелепієді (5) є опуклою, то

$$\begin{aligned} \min_{\mathbf{Y} \in \mathbf{Y}} \max_{\mathbf{X} \in \mathbf{X}} T(\mathbf{X}, \mathbf{Y}) &= \min_{\mathbf{Y} \in \mathbf{Y}} \max_{\mathbf{X} \in \mathbf{X}} \left\{ \max \left\{ x_1 y_1^{-2}, x_2 y_2^{-2}, x_3 y_3^{-2}, \frac{1-x_1-x_2-x_3}{(1-y_1-y_2-y_3)^2} \right\} \right\} = \\ &= \min_{\mathbf{Y} \in \mathbf{Y}} \left(\max \left\{ \max_{x \in \{a_1, a_2, a_3\}} \{x_1 y_1^{-2}\}, \max_{x_2 \in \{a_1, a_2, a_3\}} \{x_2 y_2^{-2}\}, \max_{x_3 \in \{a_1, a_2, a_3\}} \{x_3 y_3^{-2}\}, \max_{\mathbf{X} \in \mathbf{X}} \left\{ \frac{1-x_1-x_2-x_3}{(1-y_1-y_2-y_3)^2} \right\} \right\} \right) = \\ &= \min_{\mathbf{Y} \in \mathbf{Y}} \left(\max \left\{ a_1 y_1^{-2}, a_2 y_2^{-2}, a_3 y_3^{-2}, \frac{1-a_1-a_2-a_3}{(1-y_1-y_2-y_3)^2} \right\} \right), \end{aligned} \quad (17)$$

де припускається, що оптимальне значення гри

$$v_{\text{opt}} = b_1 (y_1^*)^{-2} = b_2 (y_2^*)^{-2} = b_3 (y_3^*)^{-2} = \frac{1-a_1-a_2-a_3}{(1-y_1^*-y_2^*-y_3^*)^2}, \quad (18)$$

звідки

$$\begin{aligned} 1-y_1^*-y_2^*-y_3^* &= \sqrt{(1-a_1-a_2-a_3)v_{\text{opt}}^{-1}}, \quad y_d^* = \sqrt{b_d v_{\text{opt}}^{-1}} \quad \forall d = \overline{1, 3}, \\ 1 &= \sum_{d=1}^3 \sqrt{b_d v_{\text{opt}}^{-1}} + \sqrt{(1-a_1-a_2-a_3)v_{\text{opt}}^{-1}} = \sqrt{v_{\text{opt}}^{-1}} \left(\sum_{d=1}^3 \sqrt{b_d} + \sqrt{1 - \sum_{d=1}^3 a_d} \right), \\ v_{\text{opt}} &= \left(\sum_{d=1}^3 \sqrt{b_d} + \sqrt{1 - \sum_{d=1}^3 a_d} \right)^2, \end{aligned} \quad (19)$$

$$y_k^* = \frac{\sqrt{b_k}}{\sqrt{b_1} + \sqrt{b_2} + \sqrt{b_3} + \sqrt{1-a_1-a_2-a_3}} = \frac{\sqrt{b_k}}{\sum_{d=1}^3 \sqrt{b_d} + \sqrt{1 - \sum_{d=1}^3 a_d}}, \quad k = \overline{1, 3}. \quad (20)$$

Звісно, тільки за умов

$$\frac{\sqrt{b_k}}{\sum_{d=1}^3 \sqrt{b_d} + \sqrt{1 - \sum_{d=1}^3 a_d}} \in [a_k; b_k] \quad \forall k = \overline{1, 3} \quad (21)$$

значення (20) є компонентами єдиної ОС (11), а припущення (18) справджується. Та якщо $\exists k \in \{\overline{1, 3}\}$ таке, що виконано (12), рівність (18) виконуватиметься за межами паралелепіпеда (8). Тоді, за умови коректних оцінок лівих кінців $\{[a_d; b_d]\}_{d=1}^3$ -невизначеностей як (13), які б компоненти y_k^* ми не брали у межах паралелепіпеда (8), буде

$$b_k (y_k^*)^{-2} \geq b_r (y_r^*)^{-2} \quad \forall r \in \{\overline{1, 3}\} \setminus \{k\}, \quad b_k (y_k^*)^{-2} \geq \frac{1 - a_1 - a_2 - a_3}{(1 - y_1^* - y_2^* - y_3^*)^2} \quad (22)$$

для всіх $\mathbf{Y} \in \mathbf{Y}$, за яких $v_{\text{opt}} = \max_{k \in \{\overline{1, 3}\}} \{b_k (y_k^*)^{-2}\}$, адже знаменник у дробі $b_k (y_k^*)^{-2}$ знижуватиметься, а взяття компонент $\{y_r^*\}_{r \in \{\overline{1, 3}\} \setminus \{k\}}$ такими, що $b_r (y_r^*)^{-2}$ або $\frac{1 - a_1 - a_2 - a_3}{(1 - y_1^* - y_2^* - y_3^*)^2}$ перевищить $b_k (y_k^*)^{-2}$, суперечитиме принципу оптимальної поведінки другого гравця (ПОПДГ), де треба мінімізувати значення гри. Згідно з ПОПДГ для

$$k_{\text{max}} \in \arg \max_{k \in \{\overline{1, 3}\}} \{b_k (y_k^*)^{-2}\} \quad (23)$$

необхідно брати $y_{k_{\text{max}}}^* = b_{k_{\text{max}}}$. І тут зрозуміло, що при

$$y_r^* = \frac{\sqrt{b_r}}{\sum_{d=1}^3 \sqrt{b_d} + \sqrt{1 - \sum_{d=1}^3 a_d}} \quad \forall r \in \{\overline{1, 3}\} \setminus \{k\} \quad (24)$$

буде

$$v_{\text{opt}} = b_{k_{\text{max}}} (y_{k_{\text{max}}}^*)^{-2} = \frac{1}{b_{k_{\text{max}}}} > b_{k_{\text{nonmax}}} (y_{k_{\text{nonmax}}}^*)^{-2} > b_r (y_r^*)^{-2} > \frac{1 - a_1 - a_2 - a_3}{\left(1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{\overline{1, 3}\}} \{b_k (y_k^*)^{-2}\}} b_n - \sum_{m \notin \arg \max_{k \in \{\overline{1, 3}\}} \{b_k (y_k^*)^{-2}\}} b_m - \sum_{t \in \{\overline{1, 3}\} \setminus \{k\}} y_t^*\right)^2} \quad (25)$$

$\forall r \in \{\overline{1, 3}\} \setminus \{k\}$ та $\forall k_{\text{nonmax}} \notin \arg \max_{k \in \{\overline{1, 3}\}} \{b_k (y_k^*)^{-2}\}$.

Якщо існує тільки одне $k \in \{\overline{1, 3}\}$ таке, що виконується (12), то (25) набуде наступної форми:

$$v_{\text{opt}} = b_k (y_k^*)^{-2} = \frac{1}{b_k} > b_r (y_r^*)^{-2} > \frac{1 - a_1 - a_2 - a_3}{\left(1 - b_k - \sum_{t \in \{\overline{1, 3}\} \setminus \{k\}} y_t^*\right)^2} \quad \forall r \in \{\overline{1, 3}\} \setminus \{k\}. \quad (26)$$

Звідси в (11) будуть компоненти $y_k^* = b_k$ й, окрім (24), також такі $\{y_r^*\}_{r \in \{\overline{1, 3}\} \setminus \{k\}}$, котрі задовольнятимуть нерівностям

$$v_{\text{opt}} - \frac{1}{b_k} \geq b_r (y_r^*)^{-2} \quad \forall r \in \{\overline{1, 3}\} \setminus \{k\} \quad (27)$$

та

$$v_{\text{opt}} = \frac{1}{b_k} \geq \frac{1 - a_1 - a_2 - a_3}{\left(1 - b_k - \sum_{t \in \{\overline{1, 3}\} \setminus \{k\}} y_t^*\right)^2}. \quad (28)$$

Тому у цьому випадку, очевидно, проектувальник має континуум ОС (11). Якщо існує два $k \in \{\overline{1, 3}\}$ таких, що виконується (12), то (25) перепишеться у формі

$$v_{\text{opt}} = b_{k_{\text{max}}} (y_{k_{\text{max}}}^*)^{-2} = \frac{1}{b_{k_{\text{max}}}} > b_{k_{\text{nonmax}}} (y_{k_{\text{nonmax}}}^*)^{-2} > b_r (y_r^*)^{-2} > \frac{1 - a_1 - a_2 - a_3}{\left(1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k (y_k^*)^{-2}\}} b_n - \sum_{m \notin \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k (y_k^*)^{-2}\}} b_m - y_r^* \right)^2}$$

$$\forall r \in \{1, 3\} \setminus \{k\} \text{ та } \forall k_{\text{nonmax}} \notin \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k (y_k^*)^{-2}\}, \quad (29)$$

звідки випливає, що в (11) будуть компоненти $y_{k_{\text{max}}}^* = b_{k_{\text{max}}}$ та, окрім (24) й $y_{k_{\text{nonmax}}}^* = b_{k_{\text{nonmax}}}$, також такі y_r^* й $y_{k_{\text{nonmax}}}^*$, котрі задовольнятимуть нерівностям

$$v_{\text{opt}} = \frac{1}{b_{k_{\text{max}}}} \geq b_{k_{\text{nonmax}}} (y_{k_{\text{nonmax}}}^*)^{-2} \quad \forall k_{\text{nonmax}} \notin \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k (y_k^*)^{-2}\}, \quad (30)$$

$$v_{\text{opt}} = \frac{1}{b_{k_{\text{max}}}} \geq b_r (y_r^*)^{-2} \quad \forall r \in \{1, 3\} \setminus \{k\} \quad (31)$$

та

$$v_{\text{opt}} = \frac{1}{b_{k_{\text{max}}}} \geq \frac{1 - a_1 - a_2 - a_3}{\left(1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k (y_k^*)^{-2}\}} b_n - \sum_{m \notin \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k (y_k^*)^{-2}\}} b_m - y_r^* \right)^2}. \quad (32)$$

Тому і тут очевидно, що проектувальник має континуум ОС (11). Якщо ж (12) виконується $\forall k = \overline{1, 3}$, то (25) предстане у формі

$$v_{\text{opt}} = b_{k_{\text{max}}} (y_{k_{\text{max}}}^*)^{-2} = \frac{1}{b_{k_{\text{max}}}} > b_{k_{\text{nonmax}}} (y_{k_{\text{nonmax}}}^*)^{-2} > \frac{1 - a_1 - a_2 - a_3}{\left(1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k (y_k^*)^{-2}\}} b_n - \sum_{m \notin \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k (y_k^*)^{-2}\}} b_m \right)^2}$$

$$\forall k_{\text{nonmax}} \notin \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k (y_k^*)^{-2}\}, \quad (33)$$

де множина $\arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k (y_k^*)^{-2}\}$ згідно з умовами твердження теореми є непорожньою, звідки випливає, що в (11) будуть компоненти $y_{k_{\text{max}}}^* = b_{k_{\text{max}}}$ та, окрім $y_{k_{\text{nonmax}}}^* = b_{k_{\text{nonmax}}}$, також такі $y_{k_{\text{nonmax}}}^*$, котрі задовольнятимуть нерівностям

$$v_{\text{opt}} = \frac{1}{b_{k_{\text{max}}}} \geq b_{k_{\text{nonmax}}} (y_{k_{\text{nonmax}}}^*)^{-2} \quad \forall k_{\text{nonmax}} \notin \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k (y_k^*)^{-2}\} \quad (34)$$

та

$$v_{\text{opt}} = \frac{1}{b_{k_{\text{max}}}} \geq \frac{1 - a_1 - a_2 - a_3}{\left(1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k (y_k^*)^{-2}\}} b_n - \sum_{m \notin \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k (y_k^*)^{-2}\}} b_m \right)^2} \quad \forall k_{\text{nonmax}} \notin \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k (y_k^*)^{-2}\}. \quad (35)$$

Очевидно, що й у такому випадку проектувальник має континуум ОС (11). Теорему доведено.

Надалі випадок, коли (12) виконано $\forall k = \overline{1, 3}$ одночасно, не розглядатимемо, оскільки він відповідає повній недооцінці $\{[a_d; b_d]\}_{d=1}^3$ -невизначеностей. Для випадків же з частковою недооцінкою, коли існує одне або два $k \in \{1, 3\}$ таких, що виконано (12), знайдемо усі ОС (11).

**Континуум ОС (11) в АГ з ядром (10) на гіперпаралелепіеді (5)
за умови існування єдиного $k \in \{1, 3\}$ у (12)**

Теорема 2. Якщо в АГ з ядром (10) на гіперпаралелепіеді (5) існує єдине $k \in \{1, 3\}$ таке, що виконано (12), причому ліві кінці $\{[a_d; b_d]\}_{d=1}^3$ -невизначеностей оцінені коректно як (13), то проектувальник

має континуум ОС (11) з компонентами $y_k^* = b_k$ та

$$y_r^* \in \left[\frac{1}{2} \left(\sqrt{b_k b_r} + a_r + \left(\sqrt{b_k b_r} - a_r \right) \text{sign} \left(\sqrt{b_k b_r} - a_r \right) \right); b_r \right] \quad (36)$$

за умови

$$1 - b_k - \sqrt{b_k \left(1 - \sum_{r \in \{1, 3\} \setminus \{k\}} a_r \right)} \geq \sum_{r \in \{1, 3\} \setminus \{k\}} b_r \quad (37)$$

й

$$y_r^* \in \left[\frac{1}{2} \left(\sqrt{b_k b_r} + a_r + \left(\sqrt{b_k b_r} - a_r \right) \text{sign} \left(\sqrt{b_k b_r} - a_r \right) \right); y_r^{(\max)} \right] \quad (38)$$

за умови

$$1 - b_k - \sqrt{b_k \left(1 - \sum_{d=1}^3 a_d \right)} < \sum_{r \in \{1, 3\} \setminus \{k\}} b_r \quad (39)$$

при

$$\sum_{r \in \{1, 3\} \setminus \{k\}} y_r^{(\max)} = 1 - b_k - \sqrt{b_k \left(1 - \sum_{d=1}^3 a_d \right)}, \quad y_r^{(\max)} \in \left[\frac{1}{2} \left(\sqrt{b_k b_r} + a_r + \left(\sqrt{b_k b_r} - a_r \right) \text{sign} \left(\sqrt{b_k b_r} - a_r \right) \right); b_r \right], \quad (40)$$

де $r \in \{1, 3\} \setminus \{k\}$.

Доведення. Маємо співвідношення (26) для (24), де, згідно з Теоремою 1, $y_k^* = b_k$. З нерівності (27) відразу маємо

$$y_r^* \geq \sqrt{b_r b_k} \quad \forall r \in \{1, 3\} \setminus \{k\}. \quad (41)$$

Тепер розв'яжемо нерівність (28) відносно суми $\sum_{r \in \{1, 3\} \setminus \{k\}} y_r^*$. Маємо:

$$\left(1 - b_k \right)^2 - 2 \left(1 - b_k \right) \sum_{r \in \{1, 3\} \setminus \{k\}} y_r^* + \left(\sum_{r \in \{1, 3\} \setminus \{k\}} y_r^* \right)^2 \geq b_k \left(1 - a_1 - a_2 - a_3 \right), \quad (42)$$

$$\left(\sum_{r \in \{1, 3\} \setminus \{k\}} y_r^* \right)^2 - 2 \left(1 - b_k \right) \sum_{r \in \{1, 3\} \setminus \{k\}} y_r^* + \left(1 - b_k \right)^2 - b_k \left(1 - a_1 - a_2 - a_3 \right) \geq 0, \quad (43)$$

де дискримінантом відповідного квадратного рівняння

$$\left(\sum_{r \in \{1, 3\} \setminus \{k\}} y_r^* \right)^2 - 2 \left(1 - b_k \right) \sum_{r \in \{1, 3\} \setminus \{k\}} y_r^* + \left(1 - b_k \right)^2 - b_k \left(1 - a_1 - a_2 - a_3 \right) = 0 \quad (44)$$

є

$$D = 4 \left(1 - b_k \right)^2 - 4 \left[\left(1 - b_k \right)^2 - b_k \left(1 - a_1 - a_2 - a_3 \right) \right] = 4 b_k \left(1 - a_1 - a_2 - a_3 \right). \quad (45)$$

Звідси коренями рівняння (44) відносно невідомої суми $\sum_{r \in \{1, 3\} \setminus \{k\}} y_r^* \in$

$$\frac{2 \left(1 - b_k \right) - \sqrt{D}}{2} = \frac{2 \left(1 - b_k \right) - 2 \sqrt{b_k \left(1 - a_1 - a_2 - a_3 \right)}}{2} = 1 - b_k - \sqrt{b_k \left(1 - a_1 - a_2 - a_3 \right)} \quad (46)$$

або

$$\frac{2 \left(1 - b_k \right) + \sqrt{D}}{2} = \frac{2 \left(1 - b_k \right) + 2 \sqrt{b_k \left(1 - a_1 - a_2 - a_3 \right)}}{2} = 1 - b_k + \sqrt{b_k \left(1 - a_1 - a_2 - a_3 \right)}. \quad (47)$$

Значить, нерівність (28) або, що те саме, (42) чи (43) виконана при (37) або при

$$\sum_{r \in \{1, 3\} \setminus \{k\}} y_r^* \geq 1 - b_k - \sqrt{b_k \left(1 - a_1 - a_2 - a_3 \right)}. \quad (48)$$

Але, беручи корінь (47), отримуватимемо

$$1 - b_k - \sum_{r \in \{1, 3\} \setminus \{k\}} y_r^* = 1 - b_k - \left(1 - b_k + \sqrt{b_k \left(1 - a_1 - a_2 - a_3 \right)} \right) = -\sqrt{b_k \left(1 - a_1 - a_2 - a_3 \right)} < 0, \quad (49)$$

тому корінь (47) не може бути сумою $\sum_{t \in \{1,3\} \setminus \{k\}} y_t^*$ і надалі не братиметься до уваги, а нерівність (48)

ніколи не виконується. Отже, за умови (37) можна брати довільні компоненти $\{y_r^*\}_{r \in \{1,3\} \setminus \{k\}}$ такі, щоб виконувалось (41), тобто буде (36). Якщо ж виконається (39), то максимальна сума компонент $\{y_r^*\}_{r \in \{1,3\} \setminus \{k\}}$ має дорівнювати лівій частині в (37), задовольняючи при цьому умові (41). А це дає (38) і (40), де $r \in \{1,3\} \setminus \{k\}$. Теорему доведено.

Слід зауважити, що доведена шойно теорема за своєю структурою може бути використана для визначення континууму ОС (11) за умови існування двох $k \in \{1,3\}$ таких, що виконуватиметься (12).

Континуум ОС (11) в АГ з ядром (10) на гіперпаралелепіпеді (5) за умов існування двох $k \in \{1,3\}$ у (12)

Теорема 3. Якщо в АГ з ядром (10) на гіперпаралелепіпеді (5) існують два $k \in \{1,3\}$ такі, що виконано (12), причому ліві кінці $\{[a_d; b_d]\}_{d=1}^3$ -невизначеностей оцінені коректно як (13), то проектувальник має континуум ОС (11) з компонентами $y_{k_{\max}}^* = b_{k_{\max}}$ для (23),

$$y_{k_{\max}}^* \in \left[\frac{1}{2} \left(\sqrt{b_{k_{\max}} b_{k_{\max}}} + a_{k_{\max}} + \left(\sqrt{b_{k_{\max}} b_{k_{\max}}} - a_{k_{\max}} \right) \text{sign} \left(\sqrt{b_{k_{\max}} b_{k_{\max}}} - a_{k_{\max}} \right) \right); b_{k_{\max}} \right] \quad (50)$$

для

$$k_{\text{nonmax}} \notin \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k (y_k^*)^{-2}\} \quad (51)$$

та

$$y_r^* \in \left[\frac{1}{2} \left(\sqrt{b_{k_{\max}} b_r} + a_r + \left(\sqrt{b_{k_{\max}} b_r} - a_r \right) \text{sign} \left(\sqrt{b_{k_{\max}} b_r} - a_r \right) \right); b_r \right] \quad (52)$$

за умови

$$1 - b_{k_{\max}} - \sqrt{b_{k_{\max}} \left(1 - \sum_{d=1}^3 a_d \right)} \geq b_{k_{\max}} + b_r \quad (53)$$

й

$$y_t^* \in \left[\frac{1}{2} \left(\sqrt{b_{k_{\max}} b_t} + a_t + \left(\sqrt{b_{k_{\max}} b_t} - a_t \right) \text{sign} \left(\sqrt{b_{k_{\max}} b_t} - a_t \right) \right); y_t^{(\max)} \right] \quad (54)$$

за умови

$$1 - b_{k_{\max}} - \sqrt{b_{k_{\max}} \left(1 - \sum_{d=1}^3 a_d \right)} < b_{k_{\max}} + b_r \quad (55)$$

при

$$y_r^{(\max)} + y_{k_{\max}}^{(\max)} = 1 - b_{k_{\max}} - \sqrt{b_{k_{\max}} \left(1 - \sum_{d=1}^3 a_d \right)},$$

$$y_t^{(\max)} \in \left[\frac{1}{2} \left(\sqrt{b_{k_{\max}} b_t} + a_t + \left(\sqrt{b_{k_{\max}} b_t} - a_t \right) \text{sign} \left(\sqrt{b_{k_{\max}} b_t} - a_t \right) \right); b_t \right], \quad (56)$$

де $t \in \{1,3\} \setminus \{k_{\max}\}$.

Доведення. Маємо співвідношення (29) для (24), де, згідно з Теоремою 1, $y_{k_{\max}}^* = b_{k_{\max}}$. З нерівностей (30) і (31) відразу маємо

$$y_{k_{\max}}^* \geq \sqrt{b_{k_{\max}} b_{k_{\max}}} \quad (57)$$

для (51) й

$$y_r^* \geq \sqrt{b_r b_{k_{\max}}} \quad \forall r \in \{1,3\} \setminus \{k\} \quad (58)$$

відповідно. Нерівність (32) перепишемо у виді

$$v_{\text{AY}} = \frac{1}{b_{k_{\max}}} \geq \frac{1 - a_1 - a_2 - a_3}{(1 - b_{k_{\max}} - y_{k_{\max}}^* - y_r^*)^2} \quad (59)$$

і розв'яжемо її відносно суми $y_{k_{\max}}^* + y_r^*$. Маємо аналогічну нерівності (43) нерівність

$$(y_{k_{\dots}}^* - y_r^*)^2 - 2(1 - b_{k_{\dots}})(y_{k_{\dots}}^* - y_r^*) + (1 - b_{k_{\dots}})^2 - b_{k_{\dots}}(1 - a_1 - a_2 - a_3) \geq 0, \quad (60)$$

де дискримінантом відповідного квадратного рівняння

$$(y_{k_{\text{номмак}}}^* + y_r^*)^2 - 2(1 - b_{k_{\text{номмак}}})(y_{k_{\text{номмак}}}^* + y_r^*) + (1 - b_{k_{\text{номмак}}})^2 - b_{k_{\text{номмак}}}(1 - a_1 - a_2 - a_3) = 0 \quad (61)$$

є

$$D = 4(1 - b_{k_{\text{номмак}}})^2 - 4\left[(1 - b_{k_{\text{номмак}}})^2 - b_{k_{\text{номмак}}}(1 - a_1 - a_2 - a_3)\right] = 4b_{k_{\text{номмак}}}(1 - a_1 - a_2 - a_3), \quad (62)$$

звідки коренями рівняння (61) відносно невідомої суми $y_{k_{\text{номмак}}}^* + y_r^*$ є

$$\frac{2(1 - b_{k_{\text{номмак}}}) - \sqrt{D}}{2} = \frac{2(1 - b_{k_{\text{номмак}}}) - 2\sqrt{b_{k_{\text{номмак}}}(1 - a_1 - a_2 - a_3)}}{2} = 1 - b_{k_{\text{номмак}}} - \sqrt{b_{k_{\text{номмак}}}(1 - a_1 - a_2 - a_3)} \quad (63)$$

або

$$\frac{2(1 - b_{k_{\text{номмак}}}) + \sqrt{D}}{2} = \frac{2(1 - b_{k_{\text{номмак}}}) + 2\sqrt{b_{k_{\text{номмак}}}(1 - a_1 - a_2 - a_3)}}{2} = 1 - b_{k_{\text{номмак}}} + \sqrt{b_{k_{\text{номмак}}}(1 - a_1 - a_2 - a_3)}. \quad (64)$$

Значить, нерівність (59) або, що те саме, нерівність (60) виконана при (53) або при

$$y_{k_{\dots}}^* + y_r^* \geq 1 - b_{k_{\dots}} + \sqrt{b_{k_{\dots}}(1 - a_1 - a_2 - a_3)}. \quad (65)$$

Але, беручи корінь (64), отримуватимемо

$$1 - b_{k_{\text{номмак}}} - (y_{k_{\text{номмак}}}^* + y_r^*) = 1 - b_{k_{\text{номмак}}} - \left(1 - b_{k_{\text{номмак}}} + \sqrt{b_{k_{\text{номмак}}}(1 - a_1 - a_2 - a_3)}\right) = -\sqrt{b_{k_{\text{номмак}}}(1 - a_1 - a_2 - a_3)} < 0, \quad (66)$$

тому корінь (64) не може бути сумою $y_{k_{\text{номмак}}}^* + y_r^*$ і надалі не братиметься до уваги, а нерівність (65) ніколи не виконується. Отже, за умови (53) можна брати довільні компоненти $\{y_t^*\}_{t \in \{1, 3\} \setminus \{k_{\text{номмак}}\}}$ такі, щоб виконувалось (57) і (58), тобто буде (50) для (51) і (52). Якщо ж виконається (55), то максимальна сума компонент $y_{k_{\text{номмак}}}^*$ й y_r^* має дорівнювати лівій частині в (53), задовольняючи при цьому умовам (57) і (58). А це дає (54) і (56), де $t \in \{1, 3\} \setminus \{k_{\text{номмак}}\}$. Теорему доведено.

Теорема 4. Якщо в АГ з ядром (10) на гіперпаралелепіпеді (5) існують два $k \in \{1, 3\}$ такі, що виконано (12), причому множина аргументів в (51) серед цих двох $k \in \{1, 3\}$ є порожньою, а ліві кінці $\{[a_d; b_d]\}_{d=1}^3$ -невизначеностей оцінені коректно як (13), то проектувальник має континуум ОС (11) з компонентами $y_k^* = b_k$ та компонентою (36) за умови

$$1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1, 3\}} \{b_k (y_k^*)^{-2}\}} b_n - \sqrt{b_k \left(1 - \sum_{d=1}^3 a_d\right)} \geq b_r, \quad (67)$$

й

$$y_r^* \in \left[\frac{1}{2} \left(\sqrt{b_k b_r} + a_r + \left(\sqrt{b_k b_r} - a_r \right) \text{sign} \left(\sqrt{b_k b_r} - a_r \right) \right); 1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1, 3\}} \{b_k (y_k^*)^{-2}\}} b_n - \sqrt{b_k \left(1 - \sum_{d=1}^3 a_d\right)} \right] \quad (68)$$

за умови

$$1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1, 3\}} \{b_k (y_k^*)^{-2}\}} b_n - \sqrt{b_k \left(1 - \sum_{d=1}^3 a_d\right)} < b_r, \quad (69)$$

де $r \in \{1, 3\} \setminus \{k\}$.

Доведення. У даному випадку, де множина аргументів в (23) буде двоелементною, нерівність (29) для (24) набуде вигляду

$$v_{\text{opt}} = b_k (y_k^*)^{-2} = \frac{1}{b_k} > b_r (y_r^*)^{-2} > \frac{1 - a_1 - a_2 - a_3}{\left(1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1, 3\}} \{b_k (y_k^*)^{-2}\}} b_n - y_r^*\right)^2} \quad \forall r \in \{1, 3\} \setminus \{k\}, \quad (70)$$

де, згідно з Теоремою 1, $y_k^* = b_k$. З нерівності (27) відразу маємо (41). Нерівність (32) перепишемо у виді

$$y_r^* \geq \frac{1}{b_k} \geq \frac{1 - a_1 - a_2 - a_3}{1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k(y_k^*)^{-2}\}} b_n - y_r^*} \quad (71)$$

і розв'яжемо її відносно компоненти y_r^* . Маємо нерівність

$$(y_r^*)^2 - 2 \left(1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k(y_k^*)^{-2}\}} b_n \right) y_r^* + 1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k(y_k^*)^{-2}\}} b_n - b_k (1 - a_1 - a_2 - a_3) \geq 0, \quad (72)$$

де дискримінантом відповідного квадратного рівняння

$$(y_r^*)^2 - 2 \left(1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k(y_k^*)^{-2}\}} b_n \right) y_r^* + \left(1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k(y_k^*)^{-2}\}} b_n \right)^2 - b_k (1 - a_1 - a_2 - a_3) = 0 \quad (73)$$

є

$$D = 4 \left(1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k(y_k^*)^{-2}\}} b_n \right)^2 - 4 \left[\left(1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k(y_k^*)^{-2}\}} b_n \right)^2 - b_k (1 - a_1 - a_2 - a_3) \right] = 4b_k (1 - a_1 - a_2 - a_3), \quad (74)$$

звідки коренями рівняння (73) відносно невідомої компоненти y_r^* є

$$\frac{2 \left(1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k(y_k^*)^{-2}\}} b_n \right) - \sqrt{D}}{2} = \frac{2 \left(1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k(y_k^*)^{-2}\}} b_n \right) - 2\sqrt{b_k (1 - a_1 - a_2 - a_3)}}{2} = 1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k(y_k^*)^{-2}\}} b_n - \sqrt{b_k (1 - a_1 - a_2 - a_3)} \quad (75)$$

або

$$\frac{2 \left(1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k(y_k^*)^{-2}\}} b_n \right) + \sqrt{D}}{2} = \frac{2 \left(1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k(y_k^*)^{-2}\}} b_n \right) + 2\sqrt{b_k (1 - a_1 - a_2 - a_3)}}{2} = 1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k(y_k^*)^{-2}\}} b_n + \sqrt{b_k (1 - a_1 - a_2 - a_3)}. \quad (76)$$

Значить, нерівність (71) або, що те саме, нерівність (72) виконана при (67) або при

$$y_r^* \geq 1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k(y_k^*)^{-2}\}} b_n + \sqrt{b_k (1 - a_1 - a_2 - a_3)}. \quad (77)$$

Але, беручи корінь (76), отримуватимемо

$$1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k(y_k^*)^{-2}\}} b_n - y_r^* = 1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k(y_k^*)^{-2}\}} b_n - \left(1 - \sum_{n \in \arg \max_{k \in \{1,3\}} \{b_k(y_k^*)^{-2}\}} b_n + \sqrt{b_k (1 - a_1 - a_2 - a_3)} \right) = -\sqrt{b_k (1 - a_1 - a_2 - a_3)} < 0, \quad (78)$$

тому корінь (76) не може бути компонентою y_r^* і надалі не братиметься до уваги, а нерівність (77) ніколи не виконується. Отже, за умови (67) можна брати довільну компоненту y_r^* таку, щоб виконувалось (41), тобто буде (36). Якщо ж виконається (69), то це дасть (68), де $r \in \{1, 3\} \setminus \{k\}$. Теорему доведено.

Висновок і перспективи подальшого дослідження

Звичайно, доведені твердження чотирьох теорем можна об'єднати в одну загальну теорему з твердженнями й умовами про континуум ОС проектувальника. Можна дати й означення тим ОС (11), компоненти яких задовольняють умовам доведених теорем, для подальшого оперування ними: якщо в АГ з ядром (10) на гіперпаралелепієді (5) $\exists k \in \{1, 3\}$ таке, що виконано (12), причому серед значень $\{b_d\}_{d=1}^3$ є хоча б два неоднакових, а ліві кінці $\{[a_d; b_d]\}_{d=1}^3$ -невизначеностей оцінені коректно як (13), то кожен ОС (11) називатимемо нерегулярною праворуч, де кожен її k -ту компоненту назвемо простою нерегулярною компонентою (ПНК) за умови $v_{\text{opt}} = \frac{1}{b_k}$, а кожен r -ту компоненту при $r \in \{1, 3\} \setminus \{k\}$ назвемо вільною або зміщеною нерегулярною компонентою (ВНК або ЗНК). Перспективи подальшого дослідження вбачаються у розгляді питань щодо випадків, коли не всі ліві кінці $\{[a_d; b_d]\}_{d=1}^3$ -невизначеностей оцінені коректно, де, можна припустити, не завжди буде континуум ОС (11). Крім того, питання єдиноможливого вибору проектувальником оптимальної поведінки [4] серед континууму його ОС (11) також залишається відкритим.

Література

1. Романюк В. В. Теорія антагоністичних ігор : [навчальний посібник] / Романюк В. В. – Львів : “Новий Світ – 2000”, 2010. – 294 с.
2. Романюк В. В. Про особливі компоненти оптимальної стратегії проектувальника у моделі дії нормованого одиничного навантаження на триколонну будівельну конструкцію / В. В. Романюк // Проблеми трибології. – 2011. – № 1. – С. 44 – 46.
3. Романюк В. В. Нерегулярна ліворуч оптимальна стратегія проектувальника першого степеня у моделі усунення чотирьохелементних невизначеностей як антагоністичній грі на шестивимірному гіперпаралелепієді для оптимізації конструювання чотирьохопорної платформи / В. В. Романюк // Вісник Хмельницького національного університету. Технічні науки. – 2011. – № 4. – С. 74 – 82.
4. Романюк В. В. Питання виокремлення підмножини раціональних чистих стратегій гравців у деяких антагоністичних іграх / В. В. Романюк // Інформаційні технології та комп'ютерна інженерія. – 2009. – № 3 (17). – С. 47 – 52.

Надійшла 22.9.2011 р.